

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

D**Paper-II**
SOCIAL WORK**Signature and Name of Invigilator**

Seat No.

--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature) .....

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

APR - 20217**Time Allowed : 1¼ Hours]****[Maximum Marks : 100****Number of Pages in this Booklet : 24****Number of Questions in this Booklet : 50****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **50** objective type questions. Each question will carry **two** marks. **All** questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **50** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्यांना प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करवा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत**. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांना परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

APR-20217/II—D

SOCIAL WORK**Paper II****समाजकार्य****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 75 Minutes]****[Maximum Marks : 100****Note :** This Paper contains **Fifty (50)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पन्नास (50)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. सर्व प्रश्नांची उत्तरे सोडवा.

1. Social justice is the balance between :	1. सामाजिक न्याय, खालील कोणत्या घटकांमध्ये संतुलन होय ?
(A) Individual rights and family	(A) वैयक्तिक हक्क आणि कुटूंब
(B) Fundamental rights and judicial system	(B) मूलभूत हक्क आणि न्यायालयीन व्यवस्था
(C) Individual rights and society	(C) वैयक्तिक हक्क आणि समाज
(D) Individual rights and social control	(D) वैयक्तिक हक्क आणि सामाजिक नियंत्रण
2. Under the Companies Act, section 135 is related to :	2. कंपनी कायद्या अंतर्गत, कलम 135 पुढीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ?
(A) Corporate charity	(A) उद्योगधंद्याकडून होणारा दानधर्म
(B) Corporate social responsibility	(B) उद्योगधंद्याचे सामाजिक दायित्व
(C) Company responsibility	(C) कंपनीची जबाबदारी
(D) Corporate citizenship	(D) उद्योगधंद्यांचे नागरिकत्व

3. **Assertion (A)** : The records of conviction of the juvenile are removed after the expiry of the period of appeal or after a reasonable period as prescribed under the rules.

Reason (R) : Juvenile who has committed an offence and has been dealt with under the provisions of this Act shall not suffer any disqualification attached to the conviction.

Codes :

- (A) (A) is true but (R) is not correct
 (B) (A) is true and (R) is correct explanation of (A)
 (C) (A) is not true, but (R) is correct
 (D) (A) is not true and (R) is correct
4. Information Technology Act, 2000 also deals with ..... crimes.
- (a) Cyber terrorism
 (b) Cyber security
 (c) Cyber frauds
 (d) Hacking

Codes :

- (A) (a)
 (B) (b)
 (C) (a), (b), (c), (d)
 (D) (c)

3. **विधान (A)** : दोषी ठरलेल्या बाल गुन्हेगारांसंदर्भातील नोंदी ह्या दाद मागण्याचा कालावधी संपल्यानंतर किंवा संबंधित नियमा अंतर्गत योग्य असा कालावधी संपल्यानंतर काढून टाकल्या जातात.

कारण (R) : ज्या बालगुन्हेगाराने एखादा गुन्हा केलेला आहे आणि त्यासाठी त्याच्यावर या कायद्या अंतर्गत कार्यवाही करण्यात आलेली असल्याने त्यास कुठल्याही अपात्रतेस सामोरे जावे लागू नये.

संकेतांक :

- (A) (A) बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
 (B) (A) बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण होय
 (C) (A) हे चूक आहे तर (R) हे बरोबर आहे
 (D) (A) हे बरोबर नाही पण (R) हे बरोबर आहे
4. माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम 2000, इतर बाबीसोबतच खालील कुठल्या बाबीशी संबंधित आहे ?

- (a) सायबर आतंकवाद
 (b) सायबर सुरक्षा
 (c) सायबर फसवणूक
 (d) हॅकिंग

संकेतांक :

- (A) (a)
 (B) (b)
 (C) (a), (b), (c), (d)
 (D) (c)

5. Under which of the following Acts NGOs are *not* registered ?
 (A) Public Trust Act, 1950
 (B) Societies Registration Act, 1860
 (C) Indian Companies Act, 1956
 (D) CSR Act, 2015
6. The Lokpal and Lokayuktas Act was passed in the year :
 (A) 2011
 (B) 2012
 (C) 2013
 (D) 2015
7. The Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act 2013 (Amended) deals with :
 (a) Compensation
 (b) Acquisition
 (c) Rehabilitation
 (d) Re-development
 Choose the *correct* option :
 (A) (a) and (b)
 (B) (a), (b) and (c)
 (C) (a) and (d)
 (D) (a)

5. खालील कोणत्या कायद्या अंतर्गत बिगर सरकारी संस्थांची नोंदणी होत नाही ?
 (A) सार्वजनिक विश्वस्त कायदा, 1950
 (B) संस्था नोंदणी कायदा, 1860
 (C) भारतीय कंपनी अधिनियम, 1956
 (D) सी.एस.आर. अधिनियम, 2015
6. लोकपाल आणि लोकायुक्त कायदे कोणत्या वर्षी पारित केले ?
 (A) 2011
 (B) 2012
 (C) 2013
 (D) 2015
7. न्याय नुकसानभरपाईचा अधिकार आणि जमिनधारणेतील पारदर्शकता, पूर्वस्थिती आणि पुनर्वसन कायदा 2013 (दुरुस्ती) कशाशी निगडीत आहे ?
 (a) नुकसान भरपाई
 (b) अधिग्रहण
 (c) पुनर्वसन
 (d) पुनर्विकास
 अचूक पर्याय निवडा :
 (A) (a) आणि (b)
 (B) (a), (b) आणि (c)
 (C) (a) आणि (d)
 (D) (a) फक्त

8. What is “green revolution” ?

- (A) A movement to save trees
- (B) A movement to increase food production, specially in developing countries
- (C) A movement to reduce carbon footprint
- (D) A movement to save the environment

9. The following are the indicators of quality of life :

- (a) Health care
- (b) Cost of living
- (c) Oil prices
- (d) Crime rate

Choose the *correct* option :

- (A) (a) and (d)
- (B) (a), (b) and (d)
- (C) (a) and (c)
- (D) (c)

8. ‘हरित क्रांती’ म्हणजे काय ?

- (A) वृक्ष वाचविण्याची चळवळ
- (B) विशेषतः विकसनशील राष्ट्रांमध्ये अन्न-धान्य उत्पादनात वाढ करणारी चळवळ
- (C) हवेतील कार्बन डायऑक्साईडचे प्रमाण कमी करण्यासाठीची चळवळ
- (D) पर्यावरण वाचवणारी चळवळ

9. गुणवत्तापूर्ण जीवनाचे निर्देशक हे आहेत :

- (a) आरोग्य
- (b) राहणीमानाचा खर्च
- (c) तेलांच्या किंमती
- (d) गुन्ह्यांचे प्रमाण

अचूक पर्याय निवडा :

- (A) (a) आणि (d)
- (B) (a), (b) आणि (d)
- (C) (a) आणि (c)
- (D) (c)

10. **Assertion (A)** : Globalization has drastically enhanced the access to knowledge and services, and further accelerated social development.

Reason (R) : Barriers in technology transformation have been liberalized.

Choose the *correct* option :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (R) is true but (A) is not true
- (D) (A) is true but (R) is not true

11. Arrange the sequence of approaches :

- (A) Welfare, charity, ecological, clinical, radical
- (B) Charity, welfare, radical, clinical, ecological
- (C) Charity, welfare, clinical, ecological, radical
- (D) Welfare, ecological, charity, clinical, radical

10. **विधान (A)** : जागतिकीकरणामुळे ज्ञान आणि सेवा वापरण्याच्या संधीमध्ये प्रचंड प्रमाणात वृद्धी झालेली आहे, तसेच सामाजिक विकासाची प्रक्रिया अधिक गतिशील झालेली आहे

कारण (R) : तंत्रज्ञानातील परिवर्तनशील लवचिकतेमधील अडथळे दूर झालेत.

अचूक पर्याय निवडा :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्हीही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (R) हे बरोबर आहे पण (A) हे चूक आहे
- (D) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे

11. दृष्टिकोनांची योग्य क्रमवार मांडणी सांगा :

- (A) कल्याण, दानधर्म, पर्यावरणविषयक, चिकित्सात्मक, वैद्यकीय
- (B) दानधर्म, कल्याण, वैद्यकीय, चिकित्सात्मक, पर्यावरणविषयक
- (C) दानधर्म, कल्याण, चिकित्सात्मक, पर्यावरणविषयक, वैद्यकीय
- (D) कल्याण, पर्यावरणविषयक, दानधर्म, चिकित्सात्मक, वैद्यकीय

12. **Assertion (A)** : Social work is a practice-based profession

Reason (R) : It promotes social cohesion and deals with problem solving.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

13. International Federation of Social Workers recommends :

- (i) Respect for the equality, worth and dignity of all people
- (ii) Belief in human potential
- (iii) Solidarity with those who are disadvantaged, poor, marginalised, vulnerable and oppressed.

What does the above indicate ?

- (A) Values of social work
- (B) Principles of social work
- (C) Techniques of social work
- (D) Major concerns of social work

12. **विधान (A)** : समाजकार्य हा सरावावर आधारित व्यवसाय होय.

कारण (R) : ते सामाजिक एकोपा वाढीस प्रोत्साहन देते तसेच समस्या सोडवण्याशी निगडित आहे.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण होय
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर असून परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही.
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे.
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे.

13. सामाजिक कार्यकर्त्यांच्या आंतरराष्ट्रीय संघाने खालीलप्रमाणे शिफारस केलेली आहे :

- (i) सर्वांसाठी समानता, मान सन्मान
- (ii) मानवी सामर्थ्यावर श्रद्धा
- (iii) वंचित, गरीब, सिमांत, असुरक्षित, दडपशाहीचे बळी ठरलेले

ते खालीलपैकी काय दर्शवते ?

- (A) समाजकार्याची मूल्ये
- (B) समाजकार्याची तत्त्वे
- (C) समाजकार्याची तंत्रे
- (D) समाजकार्यासाठीचे प्रमुख चिंतनाचे मुद्दे

14. Multiculturalism can be described by the following :

- (a) Opposition of cultural imperialism
- (b) Opposition of homogenisation
- (c) Promotion of diversities
- (d) Opposition of hierarchical dichotomies

Codes :

- (A) (a) and (b)
- (B) (a), (b) and (c) only
- (C) (b) only
- (D) (a), (b), (c) and (d)

15. Synthetic approach recognizes that all religions are .....

- (A) Philosophical
- (B) Source of worship and rituals
- (C) True and that diversity of religions is a law of nature
- (D) Equal

14. बहुसंस्कृतीवाद खालीलपैकी कशाच्या आधारे वर्णन करता येईल ?

- (a) सांस्कृतिक साम्राज्यवादास विरोध
- (b) एकजिणसीवादास विरोध
- (c) विविधतेस प्रोत्साहन
- (d) अधिकार श्रेणी द्विभाजनास विरोध

संकेतांक :

- (A) (a) आणि (b)
- (B) केवळ (a), (b) आणि (c)
- (C) केवळ (b)
- (D) (a), (b), (c) आणि (d)

15. संयुक्त दृष्टिकोन असे मानतो की सर्वधर्म हे .....

- (A) तात्त्विक आहे
- (B) पूजा आणि विधींचे स्रोत आहेत
- (C) खरे आणि धर्मविविधता हा निसर्ग नियम होय आहे
- (D) समान आहे

16. Who postulated the three stages of social change <i>i.e.</i> ideological, metaphysical and the positive ? (A) Auguste Comte (B) Bogardus (C) Mooney (D) Sorokin	16. सामाजिक बदलाच्या-तत्त्वज्ञानाविषयक, अध्यात्मिक आणि प्रत्यक्ष या अवस्था खालील कोणी मांडल्या ? (A) ऑगस्ट कॉम्टे (B) बोगार्डस् (C) मुनी (D) सोरोकिन
17. 'Totalitarianism' is a political system in which : (A) Absence of opposition (B) Coalition government (C) Complete and unrestricted power in government (D) Absolute majority government	17. सर्वाधिकारवाद/सर्वसत्तावाद व्यवस्थेत ..... . (A) विरोधकांचा अभाव (B) गठबंधन सरकार (C) संपूर्ण तथा अनिर्बंधित सत्ता प्राप्त असलेले सरकार (D) बहुमतातील सरकार
18. The theory that motivation is the function of intrinsic factors such as appreciation and recognition was propounded by : (A) Herbert Simon (B) Herbert Spencer (C) Fredrick Herzberg (D) Abraham Maslow	18. असा सिद्धांत ज्यामध्ये प्रेरणा हा स्वाभाविक घटक मानला जातो—जसे प्रशंसा आणि ओळख, हा सिद्धांत यांनी शोधला आहे : (A) हरबर्ट सायमन (B) हरबर्ट स्पेन्सर (C) फ्रेड्रिक हर्झबर्ग (D) अब्राहम मॅसलो

19. Right to Property is stated under ..... section of the Constitution of India.

- (A) Article 13, 14 and 15
- (B) Article 60 and 65
- (C) Article 19 and 20
- (D) Article 19 and 31

20. Macroeconomics studies .....

- (A) All aggregate indicators and the factors that influence the economy
- (B) Banking, finance and market
- (C) Individuals, household and firms—issues that affect economy
- (D) Macro-finance

21. Perpretrators of child sexual abuse show .....

- (a) Lack of impulse control
- (b) Problematic interpersonal relationships
- (c) Mania
- (d) Emotional blunting

Codes :

- (A) (a), (b)
- (B) (b), (c)
- (C) (a), (d), (c)
- (D) (a), (b), (c), (d)

19. संपत्ती धारण करण्याचा अधिकार भारतीय संविधानाच्या ..... या कलमांतर्गत विशद केलेला आहे.

- (A) कलम 13, 14 आणि 15
- (B) कलम 60 आणि 65
- (C) कलम 19 आणि 20
- (D) कलम 19 आणि 31

20. दीर्घ/संयुक्त अर्थशास्त्र ..... याचा अभ्यास करतात.

- (A) एकूण सर्व निर्देशक आणि घटक जे अर्थ-व्यवस्थेवर परिणाम करतात
- (B) बँकींग, अर्थ आणि बाजारपेठ
- (C) व्यक्ती, घर आणि फर्म-याविषयी मुद्दे जे अर्थव्यवस्थेवर परिणाम करतात
- (D) दीर्घपत पुरवठा

21. बाल लैंगिक अत्याचार करणाऱ्या अपराध्या-मध्ये आढळणारी/आढळणाऱ्या विशेषता हे होय :

- (a) लालसेवर नियंत्रणाचा अभाव
- (b) समस्यापूर्ण आंतरव्यक्ती संबंध
- (c) उन्माद
- (d) भावनिक कोरडेपणा

संकेतांक :

- (A) (a), (b)
- (B) (b), (c)
- (C) (a), (d), (c)
- (D) (a), (b), (c), (d)

22. The ex-alcoholic sharing his experiences helps other addicts remain sober. Social worker working with such groups is working .....

- (a) At meso level
- (b) With self-help group
- (c) At macro level
- (d) With alcoholic anonymous

Codes :

- (A) (a), (b), (d)
- (B) (b), (c)
- (C) (c), (d)
- (D) (b), (c), (d)

23. **Assertion (A)** : Stress may result due to individual interactions with environmental stimuli

Reason (R) : Environmental conditions force individual to confront with demands, opportunities and outcome.

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (R) is true but (A) is not true
- (D) (A) is true but (R) is not true

22. व्यसनमुक्त व्यक्तीच्या स्वतःच्या अनुभवा-कथनामुळे अन्य व्यसनी व्यक्तींना व्यसनांपासून दूर रहाण्यास मदत होते. अशा समूहा सोबत कार्य करणारा समाज कार्यकर्ता ..... कार्य करत असतो.

- (a) मिझो पातळी वर
- (b) स्वयं साहाय्यता गटासोबत
- (c) मॅक्रो पातळी वर
- (d) अल्कोहोलिक ॲनॉनिमस सोबत

संकेतांक :

- (A) (a), (b), (d)
- (B) (b), (c)
- (C) (c), (d)
- (D) (b), (c), (d)

23. **विधान (A)** : वातावरणातील उद्दीपकांशी वैयक्तिक आंतरक्रियांमुळे ताण निर्मिती होते.

कारण (R) : वातावरणातील परिस्थिती व्यक्तीला मागण्या, संधी, निष्पत्ती यांचा सामना करायला भाग पाडते.

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे.
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (R) हे बरोबर परंतु (A) हे चूक आहे
- (D) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे

24. **Assertion (A)** : Human Development is result of human growth.

Reason (R) : Environment has limited role to play in human development as heredity decides growth.

Choose the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) Both (A) and (R) are false

25. Big five factors are :

- (A) Openness, Conscientiousness, Extraversion, Agreeableness, Neuroticism
- (B) Openness; Conscientization, extraversion, Acceptance, Psychoticism
- (C) Overtiness, Coolness, Empathy Agreeableness Neuroticism
- (D) Overtiness, Coolness, Enthusiasm, Arrogance, Neuroticism

24. **विधान (A)** : मानवी विकास हा मानवी वाढीचा परिणाम असतो.

कारण (R) : वातावरणाची मानवी विकासात मर्यादित भूमिका असते, कारण वाढ अनुवंशाने निश्चित होते.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) हे चूक आहेत

25. 'बिग फाईव्ह' घटक :

- (A) खुलेपणा, विवेकीवृत्ती, बहिर्मुखता, संमतता, मज्जाविकृती
- (B) खुलेपणा, जाणीव जागृती, बहिर्मुखता, स्वीकृती, मनोविकृती
- (C) प्रकटपणा, शांतपणा, तदच्युभूती, संमतता, मज्जाविकृती
- (D) प्रकटपणा, शांतपणा, उत्साही, उद्धट, मज्जाविकृती

26. Ten years after being a single child, Neha had to share parental love with her baby brother. This was very stressful for her. She started indulging in “baby talk” and behaving like a baby girl.

Neha’s behaviour indicates :

- (A) Projection
- (B) Regression
- (C) Intellectualisation
- (D) Denial

27. The student social worker placed in an institution shared with her supervisor that her client who was extremely disturbed by an older boy picked up a butcher’s knife from the kitchen and hid it in the flush tank of the toilet. The client planned to kill the harasser at night. What advise should the supervisor give to the student social worker ?

- (A) Keep the matter confidential
- (B) Inform the police as there is possibility of heinous crime
- (C) Meet the superintendent of the institution along with the field work supervisor and share the matter with her
- (D) Carry out both (B) and (C)

26. दहा वर्ष एकटे मुल म्हणून वावल्यानंतर नेहाला तिच्या धाकट्या भावाबरोबर आईवडिलांचे प्रेम वाटूत घ्यायला लागले. हा ताण तिला असह्य झाला. आणि ती एखाद्या बाळासारखे बोलबोलू लागली आणि लहान मुलीसारखी वागू लागली. तिच्या वागण्याला पुढील नांव देता येईल :

- (A) प्रक्षेपण
- (B) अवनती
- (C) बौद्धिकीकरण
- (D) नकार

27. संस्थेत काम करत असलेल्या समाजकार्य विद्यार्थ्याकडे संस्थेतील एका मुलाने सांगितले की त्याने स्वयंपाकघरातून एक सुरी चोरून संडासाच्या पाण्याच्या टाकीत लपवली असून, त्याचा छळ करण्याच्या माणसावर रात्री ती सुरी चालविण्याचा त्याचा विचार होता हे ऐकून धास्तावलेल्या समाजकार्य विद्यार्थ्याला त्याचा पर्यवेक्षक काय सल्ला देणार ?

- (A) माहिती गुप्त ठेवावी
- (B) गंभीर गुन्हा घडण्याची शक्यता असल्यामुळे पोलीसांना सांगावे
- (C) विद्यार्थी आणि पर्यवेक्षक यांनी दोघांनी संस्थेच्या अधिकांना भेटून त्यांना ही माहिती सांगावी
- (D) दोन्ही (B) आणि (C)

28. Which of the following is *not* a technique of case work ?
- (A) Observation
(B) Counselling
(C) Interviewing
(D) Lobbying
29. Who is the author of the book 'Clinical Supervision' ?
- (A) Morris Cogan
(B) Mary Burns
(C) Bertha Reynold
(D) Sidney Eisenberg
30. **Assertion (A)** : Catharsis results in release of anxiety or tension which leads to improved functioning of the client.
- Reason (R)** : Catharsis consists of expression of ideas, fears, past significant events and associations.
- Codes :*
- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true but (R) is false
(D) (A) is false but (R) is true
28. खालीलपैकी कोणते व्यक्ती सहयोग कार्याचे तंत्र नव्हे ?
- (A) अवलोकन
(B) समुपदेशन
(C) मुलाखत
(D) पुरस्कार करणे (लॉबीइंग)
29. 'क्लिनिकल सुपरविझन' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?
- (A) मॉरिस कोगन
(B) मेरी बर्न्स
(C) बर्था रेनॉल्ड
(D) सिडने आयसनबर्ग
30. **विधान (A)** : भावनांच्या विरेचनामुळे दुःश्चिंता, ताणमुक्तीमुळे अशीलाच्या कार्यपद्धतीत सुधारणा होते.
- कारण (R)** : भावनांच्या विरेचनामध्ये विचार, भीती, भूतकाळातील महत्त्वाच्या घटना आणि सहसंबंधांबद्दल अभिव्यक्ती होत असते.
- संकेतांक :**
- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
(B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

31. In which category will you place peer support group of alcoholics ?

- (A) Therapy group
- (B) Self help group
- (C) Support group
- (D) Developmental group

32. While planning an outing with her recreation group, the Student Social Worker (SSW) suggested a visit to the Planetarium. The group members, after discussing several options, decided that they wanted to visit the aquarium and then take a bus ride along the sea shore.

Which of the following principles of Group Work guided their decision making ?

- (A) Principle of guided group interaction
- (B) Principle of self-determination
- (C) Principle of purposeful worker group relationship
- (D) Principle of progressive programme experience

31. मद्यपींच्या साहाय्यता गटास आपण खालील कुठल्या संवर्गात समाविष्ट कराल ?

- (A) उपचार गट
- (B) स्वयंसाहाय्यता गट
- (C) साहाय्यता गट
- (D) विकास गट

32. समाजकार्याच्या विद्यार्थ्याने आपल्या मनोरंजन गटासाठी फिरावयास जाण्यासाठी 'तारांगणांस' भेट सुचवली. मात्र गटातील सदस्यांची अनेक पर्यायांवर चर्चेअंती मत्सालयास भेट देऊन नंतर समुद्र किनारी जाण्याची इच्छा दर्शवली. तेव्हा खालीलपैकी गटकार्याच्या कुठल्या तत्त्वाने त्यांच्या निर्णय-प्रक्रियेस मार्गदर्शन केले आहे ?

- (A) मार्गदर्शनयुक्त गटातील आंतरक्रीयेचे तत्व
- (B) स्वयं निर्णयाचे तत्व
- (C) हेतुपूर्ण समूह आणि समूहकार्यकर्ता संबंधाचे तत्व
- (D) क्रमाने विकसित होणाऱ्या कार्यक्रम अनुभवाचे तत्व

33. Tuckman reviewed over 50 studies and concluded that groups go through predictable development stages.

Choose the *correct* order in which these stages occur :

- (A) Forming – Norming – Storming – Performing – Adjourning
- (B) Norming – Forming – Performing – Storming – Adjourning
- (C) Storming – Norming – Performing – Forming – Adjourning
- (D) Forming – Storming – Norming – Performing – Adjourning

34. A student social worker was leading a group in a community setting. The group members wished to equip themselves with interview skills. Write job application, select references and so on.

The group lasted till all of them got jobs because :

- (A) The group developed out of common interest
- (B) The members lived in the same locality
- (C) The members were of the same age-group
- (D) The members liked the group worker

33. तुकमन यांनी 50 पेक्षा जास्त अभ्यासांचे पुनर्विलोकन केल्यानंतर ते या निष्कर्षास पोहोचले की गट हे अंदाज करता येईल, अशा विकास अवस्थेतून जातात.

या अवस्थांचा योग्य क्रम निवडा :

- (A) फार्मिंग – नार्मिंग – स्टॉर्मिंग – परफारमिंग – अँडजोर्निंग
- (B) नार्मिंग – फार्मिंग – परफारमिंग – स्टॉर्मिंग – अँडजोर्निंग
- (C) स्टॉर्मिंग – नार्मिंग – परफारमिंग – फार्मिंग – अँडजोर्निंग
- (D) फार्मिंग – स्टॉर्मिंग – नार्मिंग – परफारमिंग – अँडजोर्निंग

34. एक विद्यार्थी समाजकार्यकर्ता समुदाय आधारित क्षेत्रीय कार्यात एका गटाचे नेतृत्व करित होता. गटातील सदस्यांनी त्यांना मुलाखत कौशल्ये, नौकरीसाठीचे अर्ज लिहिणे, संदर्भ निवड आणि बरेच कांही, आत्मसात करण्याची इच्छा दर्शविली.

हा समूह त्यांच्यापैकी प्रत्येकास काम मिळवण्यात टिकला, कारण .....

- (A) सामान्य उद्देश्यातून हा समूह विकसित झाला
- (B) सदस्य एकाच वस्तीत राहात होते
- (C) सदस्य एकाच वयोगटातील होते
- (D) सदस्यांना समूह कार्यकर्ता आवडला

35. The group worker in charge of the adolescent girls' group in an agency was skillful in helping the individuals in the group to accept each other, to mingle in the group and to achieve the common goal of the group.

On the basis of the above, tick the skill possessed by the group worker :

- (A) Skill in establishing purposeful relationship
- (B) Skill in participation with the group
- (C) Skill in dealing with the group feeling
- (D) Skill in analysing group situation

36. 'Listening' in community organisation is a .....

- (A) Problem solving skill
- (B) Relationship skill
- (C) Political skill
- (D) Professional skill

35. एका संस्थेतील पौगंडावस्थेतील मुलींच्या समूहाची प्रमुख ही समूहातील सदस्यांना एकमेकांमध्ये मिसळण्यास तसेच समूहास त्याचा समान उद्देश्य साध्य करणाऱ्या-कामी मदत करण्यात चतुर होती.

वरील स्पष्टीकरणाच्या आधारे खालीलपैकी कोणते कौशल्य समूहकार्यकर्ताकडे होते ? ते निवडा.

- (A) उद्देश्यपूर्ण नातेसंबंध प्रस्थापित करण्याचे कौशल्य
- (B) समूहासोबत सहभागी होण्याचे कौशल्य
- (C) समूहाच्या भावभावनांना हातळण्याचे कौशल्ये
- (D) समूहाच्या स्थितीचे विश्लेषण करण्याचे कौशल्ये

36. समुदाय संघटनात 'एकणे' म्हणजे :

- (A) समस्या निवारण कौशल्य
- (B) संबंध प्रस्थापित करण्याचे कौशल्य
- (C) राजनैतिक कौशल्य
- (D) व्यावसायिक कौशल्य

37. A community organizer is working with the tribal community to establish their rights on the forest plots they have been cultivating for years. Her tactics in achieving this can be described in the following terms :

- (i) Researcher
- (ii) Negotiator
- (iii) Advocate
- (iv) All of the above

Codes :

- (A) (i)
- (B) (ii) and (iii)
- (C) (i) and (iii)
- (D) All of the above

38. Which of the following is famous for the slogan “Personal is political” ?

- (A) The Black Panther Movement
- (B) The Women’s Movement
- (C) The environmental Movement
- (D) The Movement for Indigenous Peoples

37. एक समुदाय संघटन कार्यकर्ता, आदिवासी समुदायाचे हक्क प्रस्थापित करण्यासाठी कार्य करतो आहे, त्यात ते वर्षानुवर्षे शेती करित असलेल्या जंगलातील प्लॉटवरील अधिकाराचा समावेश आहे.

हे प्राप्त करण्याच्या तीच्या व्यावसायिक चातुर्याला ..... असे म्हणता येईल.

- (i) संशोधन
- (ii) मध्यस्थ-बोलणी
- (iii) वकील
- (iv) वरीलपैकी सर्व

संकेतांक :

- (A) (i)
- (B) (ii) आणि (iii)
- (C) (i) आणि (iii)
- (D) वरीलपैकी सर्व

38. ‘द पर्सनल पॉलीटीकल’ ही घोषणा खालीलपैकी कश्यामुळे प्रसिद्ध झाली ?

- (A) द ब्लॅक पँथर चळवळ
- (B) महिला चळवळ
- (C) पर्यावरणीय चळवळ
- (D) देशी लोकांची चळवळ

39. **Assertion (A)** : Revivalist movements have gained strength in the globalised contemporary society.

Reason (R) : Some communities are becoming more parochial and conservative in their outlook.

Codes :

(A) (A) is true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) (A) is true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is not true and (R) is not its explanation

(D) (A) is not true but (R) is true

40. .... is *not* an approach to community organization as discussed by Rothman ?

(A) Social Action

(B) Social empowerment

(C) Locality development

(D) Social planning

39. **विधान (A)** : जागतिक समकालीन समाजात पुनरुज्जीवित चळवळीला ह्यामुळे बळकटी मिळाली.

कारण (R) : काही समुदायांचा दृष्टिकोन हा संकुचित आणि पारंपरिक झालेला आहे.

संकेतांक :

(A) (A) बरोबर आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) बरोबर आहे परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे चूक आहे आणि (R) हे स्पष्टीकरण नाही

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

40. रॉथमनचे चर्चा केलेल्या समुदाय संघटन दृष्टिकोनात याचा समावेश **नाही** :

(A) सामाजिक कृती

(B) सामाजिक सक्षमीकरण

(C) स्थानिक विकास

(D) सामाजिक नियोजन

41. Out of 100 sample units (60 male, 40 female) a researcher selected 30 male and 20 female total 50 sample units, what kind of sampling methods has he adopted ? (A) Disproportionate sampling (B) Stratified proportionate sampling method (C) Disproportionate classified sampling (D) Stratified random sampling 42. A social worker wishes to undertake an in-depth study of 'X' company CSR project', which research design is more appropriate ? (A) Experimental (B) Case-study (C) CSR research (D) Social work research 43. Example – water problem – baseline survey – awareness about conservation – cost-benefit of conservation behaviour – door to door campaign, which research design will you suggest ? (A) AB–single subject design (B) A–only intervention design (C) ABCD–multiple component design (D) ABDA–multiple baseline design	41. एकूण 100 नमुना (60 पुरुष व 40 महिला) घटकातून, संशोधकाने 30 पुरुष व 20 महिला, एकूण 50 नमुना घटक निवडले, संशोधकाने कोणत्या नमुना निवड पद्धतीचा अवलंब केला आहे ? (A) अ-प्रमाणबद्ध नमुना निवड (B) स्तरीत प्रमाणबद्ध नमुना निवड (C) अप्रमाणबद्ध वर्गीकृत नमुना निवड (D) स्तरीत यादृच्छिक नमुना निवड 42. एका कंपनीच्या सी.एस. आर. प्रकल्पाच सखोल अध्ययन करण्याची समाजकार्यकर्त्याची इच्छा आहे, कोणता संशोधन आराखडा जास्त संयुक्तीक होईल ? (A) प्रयोगात्मक (B) व्यष्टीअध्ययन (C) सी.एस.आर. संशोधन (D) समाजकार्य संशोधन 43. उदाहरण – पाणी प्रश्न – आधारभूत सर्वेक्षण – संवर्धन जागृती – संवर्धन आचरण नफा-तोटा विश्लेषण – घरोघरी अभियान, या प्रकारच्या अध्ययनास, तुम्ही कोणता प्रकार सुचवाल ? (A) अब – एकक विषय आराखडा (B) अ – फक्त हस्तक्षेप आराखडा (C) अबकड – विविध घटक आराखडा (D) अबडअ – विविध आधारभूत आराखडा

44. **Assertion (A)** : The 'null' hypothesis means no relationship.

Reason (R) : There is difference between the groups being compared.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

45. 'Most people agree that globalization is important step. Do you agree ? This is ..... type of question, in research misleading.

- (A) Question
- (B) Progressive question
- (C) Mismatch question
- (D) Leading question

46. Which of the following organizations looks after the credit needs of agriculture and rural development in India ?

- (A) NABARD
- (B) FCI
- (C) IDBI
- (D) ICAR

44. **विधान (A)** : 'शून्य-गृहीतक' म्हणजे संबंध नसणे.

कारण (R) : तुलना करण्यात येणाऱ्या समूहां-मध्ये भिन्नता असते.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

45. 'बहुतेक लोकांच्या मते जागतिकीकरण ही महत्त्वपूर्ण पायरी आहे' आपण सहमत आहात काय ?

- (A) दिशाभूल प्रश्न
- (B) पुरोगामी प्रश्न
- (C) न-जुळणारा प्रश्न
- (D) सूचक प्रश्न

46. भारतामध्ये खालीलपैकी कोणती संस्था ही शेती तथा ग्रामीण विकासासाठी लागणारे अर्थ साहाय्य पुरवण्याचे काम करते ?

- (A) नाबार्ड
- (B) एफ.सी.आय.
- (C) आय.डी.बी.आय.
- (D) आय.सी.ए.आर.

47. Which of the following is <i>not</i> a feature of good governance ? (A) Transparency (B) Red tapism (C) Accountability (D) Rule of law 48. A budget is essentially a statement of : (A) Identification of targets to be achieved (B) Surplus or deficit of the previous budget (C) Estimated revenue and expenditure over a period of time (D) Allocation of funds in various heads of expenditure 49. Social Insurance does <i>not</i> include : (A) Unemployment benefits (B) Pensions (C) Disability allowances (D) Ex-gratia payment 50. When existing programmes, policies and expenditures are considered as a base for the new policy to be formulated, it points towards ? (A) Incremental model (B) Elite model (C) Rational model (D) Process model	47. खालीलपैकी कोणते सुशासनाचे लक्षण नव्हे ? (A) पारदर्शिता (B) लालफीतीचा कारभार (C) जबाबदारी (D) कायद्याचे राज्य 48. अंदाजपत्रक खऱ्या अर्थाने खालील कुठल्या प्रकारचे विधान होय ? (A) साध्य करावयाची उद्दिष्टांचे ठरवणे (B) पूर्वीच्या अंदाजपत्रकातील शिल्लक किंवा तूट (C) विशिष्ट कालावधीमधील अंदाजित महसूल आणि खर्च (D) विविध खर्च शीर्षकांतर्गत निधीचे वाटप 49. सामाजिक सुरक्षेमध्ये खालील काय अंतर्भूत नाही ? (A) बेरोजगार भत्ता (B) निवृत्ती वेतन (C) अपंगत्व भत्ते (D) सानुग्रह वेतन 50. जेव्हा नवीन धोरण आखतांना अस्तित्वात असलेल्या कार्यक्रमांना धोरणांना आणि खर्चास आधार मानण्यात येते तेव्हा ते काय दर्शवते ? (A) वृद्धीगत होणारे प्रारूप (B) उच्चभू प्रारूप (C) वास्तव प्रारूप (D) प्रक्रिया प्रारूप

APR-20217/II—D

ROUGH WORK